

Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Конспекти уроків

3 клас

Частина 1

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 371.32
Б 90

Рецензенти:
доктор педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії, вчитель-методист
Богайчук Р.В.

Будна Н. О.

Б 90 Я досліджую світ : конспекти уроків : 3 кл. : посібник для вчителя : у 2-х ч. Ч. 1 / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2021. — 144 с.

ISBN 978-966-10-7106-2

Зміст посібника відповідає Державному стандарту початкової освіти, Типовим освітнім програмам та підручнику «Я досліджую світ. 3 клас» (авт. Будна Н. О., Гладюк Т. В., Заброцька С. Г., Шост Н. Б., Лисобей Л. В.).

Запропоновані методичні рекомендації допоможуть учителю творчо підготуватися до уроків, зробити їх цікавими і насиченими.

Для зручності у використанні уроки розміщено на відривних аркушах. До кожного уроку відведено місце для доповнень, змін, уточнень, творчих доробок учителя.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ уроку	Тема уроку	Дата	Сторінка
ЛЮДИНА І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ Людина — частина природи і суспільства			
1.	Природа — частина навколишнього світу.		5
2.	Людина — частина природи.		7
3.	Людина — частина суспільства.		11
Дослідження довкілля			
4.	Навіщо досліджувати природу.		14
5.	Джерела інформації про природу.		16
6.	Джерела інформації про природу.		18
Як людина пізнає природу			
7.	Методи дослідження природи.		20
8.	Обладнання для вивчення природи.		23
9.	Підсумок по темі «Людина і навколишній світ».		28
МІЙ КЛАС, МОЯ ШКОЛА Я у школі			
10.	Школа. Правила шкільного розпорядку.		31
11.	Історія рідної школи. Збереження традицій.		33
12.	Ставлення до інших. Людські чесноти.		35
Дружний клас			
13.	Вчимося діяти разом.		37
14.	Ефективне спілкування. Уміння слухати. Запобігання конфліктам.		39
15.	Вчимося бути толерантними. Підсумок по темі «Мій клас, моя школа».		41
ЯК ДОСЯГТИ УСПІХУ В ЖИТТІ Я расту і розвиваюсь			
16.	Показники здоров'я і розвитку дитини.		43
17.	Здоровий спосіб життя.		46
18.	Емоції, настрої, почуття.		49
Характер людини			
19.	Зовнішність і краса людини.		51
20.	Риси характеру людини.		53
21.	Пізнаємо себе.		55
Навчання як складова життєвого успіху			
22.	Уміння вчитися. Тренування пам'яті та уваги.		57
23.	Уміння вчитися. Планування робочого часу. Підсумок по темі «Як досягти успіху в житті».		59
НЕЖИВА ПРИРОДА У світі тіл і речовин			
24.	Тіла і речовини.		61
25.	Властивості твердих тіл, рідин і газів.		65
26.	Різноманітність речовин та їх використання людиною.		68

Вода			
27.	Вода у природі.		72
28.	Стани води. Колообіг води у природі.		75
29.	Розчинні і нерозчинні у воді речовини. Очищення води.		80
30.	Значення води в природі і житті людини. Охорона води.		84
31.	Підсумок по темі «Вода».		88
Повітря			
32.	Повітря, його властивості та склад.		90
33.	Значення повітря в природі та житті людини.		94
34.	Охорона повітря від забруднення.		97
35.	Підсумок по темі «Повітря».		100
Гірські породи. Корисні копалини			
36.	Гірські породи.		102
37.	Корисні копалини, їх види.		106
38.	Добування і економне використання корисних копалин.		110
Ґрунт			
39.	Склад ґрунту.		113
40.	Ґрунти потребують охорони.		116
41.	Значення ґрунту в природі і житті людини.		119
42.	Підсумок по темі «Гірські породи. Корисні копалини. Ґрунт».		121
МОЯ РОДИНА, МІЙ ДІМ			
Дружна родина			
43.	Сім'я. Історія роду.		123
44.	Економіка сім'ї.		126
45.	Родинні стосунки.		128
Безпечний дім			
46.	Правила користування джерелами водопостачання.		131
47.	Пожежна безпека.		133
48.	Правила користування газовою плитою.		137
49.	Ризики вживання шкідливих речовин. Підсумок по темі «Моя родина, мій дім».		139

Людина і навколишній світ
ЛЮДИНА — ЧАСТИНА ПРИРОДИ І СУСПІЛЬСТВА
УРОК 1

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Тема. Природа — частина навколишнього світу.

Мета. Узагальнити знання про природу, взаємозв'язки між живою і неживою природою, явища природи; формувати уявлення про тіла природи; удосконалювати вміння розрізняти тіла неживої і живої природи; розвивати мислення, мову, спостережливість, інтерес до дослідження природи; виховувати бережливе ставлення до природи.

Результати навчання.

- ✓ Учні розрізняють тіла неживої і живої природи;
- ✓ пояснюють зв'язки між живою і неживою природою;
- ✓ наводять приклади явищ природи.

Обладнання: таблиці, ілюстративний матеріал, презентація.

Методичні рекомендації

I. Організація класу до уроку. Ранкова зустріч.

1. Вправа в колі «Я рада/радий тебе бачити».
2. Пригадування правил взаємодії на уроці.
3. Інформаційне повідомлення. (*Ознайомити учнів, як працювати з підручником «Я досліджую світ» і робочим зошитом.*)

II. Повідомлення теми і мети уроку.

III. Вивчення, узагальнення, закріплення нового матеріалу.

1. Обговорення питань (*з метою актуалізації опорних знань про природу*).

— Розгляньте малюнок у підручнику на с. 4, на таблиці, слайді. Пригадайте, що таке навколишній світ. Що належить до природи? Якою природа буває? За якими ознаками об'єкти живої природи відрізняються від неживої?

Заповнення схеми на дошці.

2. Інформаційне повідомлення. (*Формувати уявлення про тіла природи.*)

— Якщо ви поглянете довкола, то побачите, що вас оточують люди, об'єкти природи, речі, створені людиною. Світ довкола вас — це навколишній світ, довкілля. Все, що не створено людиною, належить до природи. Природа є частиною навколишнього світу. Будь-який об'єкт природи називають тілом. Природне довкілля утворене тілами неживої і живої природи. Тіла живої природи називають організмами, або істотами. На відміну від тіл неживої природи, істоти народжуються, дихають, живляться, ростуть і розвиваються, розмножуються і вмирають.

3. Робота в парах. (*Вчитись наводити приклади різноманітних організмів, виділяти спільні й відмінні ознаки.*)

— Наведіть приклади різноманітних організмів. Чим вони відрізняються? Що між ними спільного? Обговоріть, що їм потрібно для життя.

Висновок. Організми дуже різноманітні. Це рослини, тварини, гриби, люди і бактерії. Вони відрізняються за зовнішнім виглядом, формою тіла, забарв-

ленням, розмірами та іншими ознаками. Спільними є ознаки, за якими вони відрізняються від тіл неживої природи. Для життя їм потрібне сонячне світло й тепло, повітря, поживні речовини.

4. Робота в зошиті (с. 3). *(Удосконалювати вміння розрізняти об'єкти неживої і живої природи.)*

5. Проведення дослідження. *(Вчитись розрізняти тіла неживої і живої природи та встановлювати зв'язки між ними.)*

— Пригадайте і назвіть, які тіла неживої природи та які організми траплялись вам дорогою до школи. Які зв'язки є між ними? Чи можливе існування тіл живої природи без неживої?

Фізкультхвилинка.

6. Робота з підручником (с. 5). *(Удосконалювати вміння встановлювати зв'язки між природними тілами.)*

— Прочитайте перший абзац на с. 5 і розгляньте малюнки. Розкажіть про зв'язки між зображеними природними тілами. На яких малюнках наведено приклади зв'язків між живою і неживою природою, між різними тваринами, між рослинами і тваринами?

Висновок. У природі все взаємопов'язано. Існують зв'язки між неживою і живою природою, рослинами і тваринами, різними тваринами.

7. Колективне виконання завд. 2 у робочому зошиті *(з метою актуалізації знань про явища природи).*

— Наведіть приклади явищ природи.

Висновок. Зміни, що відбуваються у природі, називають явищами природи. День змінює ніч, осінь — літо, змінюються положення Сонця на небосхилі, погода, вигляд Місяця на небі, життя рослин і тварин. Явища природи, пов'язані зі змінами пір року, називають сезонними.

8. Робота в групах (с. 5 підручника). *(Вчитись наводити приклади явищ природи.)*

— Складіть перелік сезонних явищ, які відбуваються у неживій та живій природі: *1 група* — восени; *2 група* — взимку, *3 група* — навесні, *4 група* — влітку. Опишіть їх. Поділіться одне з одним своїми враженнями від цих явищ.

9. Робота з підручником (с. 5).

— Прочитайте діалог Наталочки і Дмитрика. Про що дізнався Дмитрик? Розкажіть про явище природи, яке вам доводилося спостерігати під час літніх канікул.

10. Колективне обговорення питань *(з метою виховання бережливого ставлення до природи).*

— Розгляньте малюнки на слайдах, ілюстраціях, таблиці. Як змінюється природа під впливом діяльності людини? Що слід робити, аби господарська діяльність людини не шкодила природі?

Висновок. Природне довкілля змінюється внаслідок діяльності людей. Люди повинні розумно використовувати природні багатства, примножувати їх, охороняти природу.

IV. Підсумок уроку.

1. Гра «Хто найуважніший».

Учитель зачитує слова (або учні самі читають їх на дошці, слайді). Учні називають зайве слово у кожному рядку.

- Береза, робот, миша, хмара, мухомор.
- Горобець, щука, сонце, кульбаба, дуб.
- Яблуня, місяць, сніжинка, вода, ґрунт.

2. Продовжити речення.

«Я знаю п'ять тіл (неживої/живої природи)»; «Я знаю п'ять явищ природи...»; «На уроці мені сподобалось...».

V. Домашнє завдання.

Опрацювати статті на с. 4–6 підручника.

УРОК 2

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Тема. Людина — частина природи.

Мета. Розширити знання учнів про людину як частину природи; формувати вміння виділяти спільні й відмінні ознаки людини з іншими живими організмами; розвивати мислення, мову, інтерес до пізнання природи.

Результати навчання.

- ✓ Учні називають спільні й відмінні ознаки людини з іншими живими організмами;
- ✓ доводять, що людина — це частина живої природи.

Обладнання: підручник, робочий зошит, ілюстрації, таблиці, презентація, мікрофон.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

1. Вправа «Знайомство».

Продовжити фразу: «Цього літа я навчилася/навчився...».

2. Нагадування правил спільної роботи/взаємодії в класі.

II. Повторення вивченого матеріалу.

1. Вправа «Мікрофон».

— Що називають навколишнім світом? Що належить до природи? Що називають тілом? На які групи поділяють тіла природи? Що називають природним явищем?

2. Завдання.

— Прочитайте на дошці (слайді) перелік слів, які позначають назву тіл. Розподіліть їх на дві групи. Поясніть свої дії.

Слова: Сонце, соняшник, павук, Місяць, горобець, дуб, крапля води, підсніжник, хмара, кабан, кубик льоду, заєць, кінь, верба, камінь, грудка землі.

3. Тест.

1. Що не належить до неживої природи?

- а) Калина
- б) Калюжа
- в) Камінь

2. Укажи тіло, що не належить до живої природи.

- а) Собака
- б) Сонце
- в) Соняшник

3. Що не належить до природи?

- а) Зоря
- б) Зозуля
- в) Робот

4. У якому рядку перераховано тільки істоти?

- а) Дуб, ґрунт, мухомор
- б) Місяць, хмара, роса
- в) Метелик, кульбаба, дятел

5. Знайди хибне твердження.

- а) Організми не можуть існувати без неживої природи.
- б) Між Сонцем і рослинами існує зв'язок.
- в) Між повітрям і тваринами немає зв'язку.

6. Укажи осіннє явище в неживій природі.

- а) Затяжний дощ.
- б) Відліт лелек у вирій.
- в) Листопад.

7. У якому рядку перераховано тільки явища?

- а) Пожовтіння листя на деревах, снігопад, зміна дня і ночі.
- б) Утворення інею, хмара, дощ.
- в) Сніжинка, каміння, рух Землі навколо Сонця.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну версію книги.